

Mary Ellen Mark

Saloa pidetään fakkiutuneiden puhelininsinöörien ja nörttien pikkukaupunkina. Kunnan kassaan tulee rahaa mukavasti. Puistot, ulkoilu- ja urheilupaikat ovat hyvässä kunnossa. Kelpaa painaa töitä ja harrastaa.

Mutta nyt kuuluu kummia. Salon taidemuseo onnistui nappaamaan Veturitalliin jättipotin, kuuluisan amerikkalaisen Mary Ellen Markin valokuvanäyttelyn. Ensimmäistä kertaa Suomessa! Ja itse valokuvaajakin saatiin Saloon luennoimaan.

Vuonna 1940 syntynyt amerikkalainen Mary Ellen Mark pullahti eurooppalaisten lehtien palstoille kuvasarjallaan Federico Fellinistä Satyricon-elokuvan kulisseissa. Elokuvahan kuvaa Rooman valtakunnan rappiota ja lopun alkua. Kuvia näkyi 70-luvulla Suomessakin.

Mark kuvaa pääasiassa mustavalkofilmille. Hän kertoo kuitenkin, ettei mitenkään halveksi digikuvaajia. Mutta mustavalkoinen kuva kertoo syvemmin asiansa kuin värillinen. Minua digivärikuvatempuilut ovat alkaneet kyllä jo kyllästyttää. Fotofinlandiakkin myönnettiin Harri Kallion dodo-kikkailulle.

Tasaisen ja vaatimattoman tuntuinen Mark on niittänyt mainetta kuvaamalla tavallisia ihmisiä. Kodittomia, katulapsia, huumehörhöjä, sairaita, kuolevia, prostituoituja ja kumma kyllä sirkustaiteilijoita. Ja sitten tulee hänen töittensä toinen pääjuoni, kaksoiset.

Mutta itse kuviin. Niitä on Salon näyttelyssä 130. Kuvat ovat isoja valkoisissa kehyksissään. Viereen on kirjoitettu kuvassa näkyvien henkilöiden nimet tai sitten pelkkä kuvan nimi. Positiivit on vedostettu aika jyrkälle paperille ja huomattavasti tummemmiksi kuin olisi odottanut. Veturitallissa kuvat on valaistu taitavasti.

Etenkin American Odyssey -sarjaan kuuluvat kuvat hätkähdyttävät. Ihmisten kasvoilta kuvastuu ahdistus ja tyyni toivottomuus, sanoisinpa myös välinpitämättömyys. Hän on myös kuvannut amerikkalaisia omituisuuksia kuten vauvojen kauneuskilpailuja. Markin tapana on oleskella kauan kuvattaviensa kanssa. Hän ei määrää ihmisiä paikkoihin tai asentoihin. Ihmiset vain ovat.

Amerikkalaiset valtalehdet eivät ole halunneet julkaista Markin kuvia. Eihän Amerikassa ole tällaista tavallisuutta, kurjuutta ja puutetta. Mainostajat eivät tykkää, jos meikatun fiinin filmitähden rinnalla näkyy nuori nuhjuinen tupakkaa polttava tyttö tai kiiltävän automainoksen vierestä löytyy Dammin perhe autonrämässään.

Mark on viettänyt paljon aikaa myös Intiassa. Hän kuvannut äiti Teresan toimintaa ja Intian kaupunkien kurjuutta. Ja taas, kumma kyllä intialaisia sirkustaiteilijoita. Heidän temppunsa tulevat läpi myös pysähtyneistä kuvista.

Monien mielestä valokuvissa ei ole ainesta näyttelyksi. Muiden muassa ne, jotka sautuivat näkemään Mapplethorpen näyttelyn Turussa reippaat kymmenen vuotta sitten, saattavat olla eri mieltä.

Mary Ellen Mark on myös kova kokemus vaikkakin toisenlainen.

pajen